

فیزیولوژی دستگاه گوارش

www.ketab.ir

تألیف:

دکتر مریم راداحمدی
دانشیار گروه فیزیولوژی دانشکده پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

سرشناسه	: راد احمدی، مریم، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: فیزیولوژی دستگاه گوارش / تألیف مریم راداحمدی.
مشخصات نشر	: اصفهان : جهاد دانشگاهی، واحد اصفهان ، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۱ص.؛ مصور.
شابک	: 978-600-318-398-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: گوارش -- اندام‌ها -- فیزیولوژی
موضوع	: Digestive organs -- Physiology
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی. واحد اصفهان
شناسه افزوده	: Isfahan BranchJahad Daneshgahi
رده بندی کنگره	: ۱۴۵QP
رده بندی دیویی	: ۳/۶۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۴۱۳۹۸
وضعیت رکورد	: فیبا

انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان
اصفهان - میدان آوازی جنب درب شمالی دانشگاه اصفهان
تلفن: ۰۳۰۳۶۶۸۰۰۶۲
www.jahadbookshop.ir

نام کتاب: فیزیولوژی دستگاه گوارش

تألیف: دکتر مریم راداحمدی

نوبت چاپ: اول

تاریخ نشر: ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

ناظر فنی: علیرضا جنت

مدیر تولید: اسماعیل بهارلویی

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

مراکز بخش:

اصفهان:

(۱) انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان

(۲) علم گستر سپاهان

تهران:

(۱) انتشارات جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)

(۲) کتابیران:

(۳) دانشیران:

۰۳۱-۰۳۶۶۸۰۰۶۲

۰۳۱-۳۲۲۱۹۹۹۷

۰۳۱-۶۶۴۸۷۶۳۶

۰۳۱-۶۶۵۶۶۵۰۹-۱۸

۰۳۱-۶۶۴۰۰۷۳۲۰

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر، پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

پیشگفتار

مجموعه حاضر با استفاده از منابع موجود و معتبر در این زمینه به رشته تحریر درآمده است. هدف نهایی از نگارش این کتاب آن است که دانشجویان رشته‌های پزشکی، پیراپزشکی، علوم پایه زیستی و سایر رشته‌های مرتبط و مشابه مقاطع تحصیلات تکمیلی با آگاهی از مطالب نظری دانش پویای فیزیولوژی به کسب مهارت‌های علوم پایه و بالینی آشنایی پیدا نمایند. در سازمان‌بندی، ترتیب، توالی و نوع نگارش این کتاب سعی بر این بوده است تا موضوعات مورد بحث، ساده‌تر و همراه با تصاویر به مخاطب منتقل گردد. آرزو مندم این کوشش هر چند ناچیز بتواند گامی در همراهی با دانش پویای فیزیولوژی قلمداد گردد و اسباب خرسندی خاطر خوانندگان کتاب را فراهم سازد. در خاتمه امید است متخصصان، صاحب‌نظران عزیز دانشگاهی و دانشجویان پرتلاش، مؤلف را از نظرات و پیشنهادات یقیناً ارزشمند خود جهت رفع کاستی‌ها و تقویت محتوای کتاب آگاه سازند تا در چاپ‌های بعدی مورد استفاده قرار گیرد.

دکتر مریم راداحمدی

۱۳۹۹

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول: اصول و مفاهیم دستگاه گوارش.....	۱۱
کلیات دستگاه گوارش.....	۱۳
عملکرد دستگاه گوارش.....	۱۶
ساختار جدار لوله گوارش.....	۱۷
عضلات صاف جدار لوله گوارش.....	۲۱
فعالیت الکتریکی عضله صاف لوله گوارش.....	۲۲
روش تولید پتانسیل آهسته و نیزه‌ای.....	۲۴
آستانه تحریک در سلول عضله صاف لوله گوارش.....	۲۵
امواج الکتریکی و مکانیکی در لوله گوارش.....	۲۶
فعالیت انقباضی عضله صاف لوله گوارش.....	۲۸
پاسخ‌های جامع در دستگاه گوارش.....	۲۹
کنترل اعمال دستگاه گوارش.....	۳۰
کنترل عصبی دستگاه گوارش.....	۳۰
کنترل رفلکسی دستگاه گوارش.....	۳۵
کنترل هورمونی دستگاه گوارش.....	۳۷
انواع سلول‌های انترواندوکرین.....	۳۸
انواع هورمون‌های دستگاه گوارش.....	۳۹
گاسترین.....	۴۰
اثرات فیزیولوژیک گاسترین.....	۴۰
تنظیم ترشح گاسترین.....	۴۱
کوله‌سیستو‌کینین.....	۴۱
اعمال فیزیولوژیک کوله‌سیستو‌کینین.....	۴۱
تنظیم ترشح کوله‌سیستو‌کینین.....	۴۲
سکرتین.....	۴۳
اثرات فیزیولوژیک سکرتین.....	۴۳

۴۴	تنظیم ترشح سکرین.....
۴۴	سوماتواستاتین.....
۴۴	اثرات فیزیولوژیک سوماتواستاتین.....
۴۵	تنظیم ترشح سوماتواستاتین.....
۴۵	پپتید مهاری معده.....
۴۵	اثر فیزیولوژیک پپتید مهاری معده.....
۴۵	تنظیم ترشح پپتید مهاری معده.....
۴۶	پپتید روده‌ای موثر بر عروق.....
۴۶	اثرات فیزیولوژیک پپتید روده‌ای موثر بر عروق.....
۴۶	موتیلین.....
۴۶	اثرات فیزیولوژیک موتیلین.....
۴۸	سایر هورمون‌ها و پپتیدهای موجود در دستگاه گوارش.....
۵۱	جریان خون لوله گوارش.....
۵۳	کنترل جریان خون لوله گوارش.....
۵۷	فصل دوم: حرکت در دستگاه گوارش.....
۵۹	حرکت در دستگاه گوارش.....
۵۹	انواع حرکت لوله گوارش.....
۶۱	فعالیت حرکتی در قسمت‌های مختلف دستگاه گوارش.....
۶۱	حرکت در دهان.....
۶۲	جویدن.....
۶۳	تنظیم جویدن.....
۶۳	بلعیدن.....
۶۵	تنظیم بلعیدن.....
۶۵	حرکت در مری.....
۶۷	تنظیم حرکات دودی مری.....
۶۷	عضلات مری.....
۶۸	اسفنکترهای مری.....

۷۰	اختلالات حرکتی بلع و مری
۷۴	حرکت در معده
۷۹	تنظیم حرکات و تخلیه معده
۷۹	عوامل معدی کنترل حرکات و تخلیه معده
۷۹	عوامل دوازدهه‌ای کنترل حرکات و تخلیه معده
۸۱	اختلالات حرکتی معده
۸۲	حرکات در روده باریک
۸۶	دریچه ایلئوسکال
۸۶	تنظیم حرکات روده باریک
۸۷	اختلالات حرکتی روده باریک
۸۸	حرکات در روده بزرگ
۹۱	تنظیم حرکات روده بزرگ
۹۲	عمل دفع
۹۴	مراحل رفلکس دفع
۹۵	اختلالات حرکتی روده بزرگ
۱۰۲	اختلالات حرکتی عمومی در دستگاه گوارش
۱۰۵	فصل سوم: ترشح در دستگاه گوارش
۱۰۷	ترشحات لوله گوارش
۱۰۸	انواع غدد در دستگاه گوارش
۱۰۹	ترشحات دهان
۱۱۱	محتویات بزاق
۱۱۲	اعمال بزاق
۱۱۳	مکانیسم ترشح بزاق
۱۱۵	انواع ترشحات غدد بزاقی
۱۱۷	تنظیم ترشح بزاق
۱۱۹	اختلالات ترشحاتی بزاق
۱۲۰	ترشحات مری

۱۲۰	تنظیم ترشحات مری
۱۲۰	ترشحات معدی
۱۲۳	ترشح معده در فواصل مراحل بین هضمی
۱۲۴	محتویات ترشح معدی
۱۲۴	ترشح موکوس معدی
۱۲۵	ترشح اسید معده
۱۲۶	عملکرد اسید معده
۱۲۷	تنظیم ترشح اسید معده
۱۲۹	ترشح پپسینوژن معده
۱۳۰	تنظیم ترشحات پپسینوژن
۱۳۰	مراحل تنظیم ترشحات معده
۱۳۳	اختلالات ترشحات معده
۱۳۸	ترشحات پانکراس
۱۳۹	انواع ترشحات پانکراس
۱۴۱	تنظیم ترشح پانکراس
۱۴۶	مراحل تنظیم ترشحات پانکراسی
۱۴۷	اختلالات ترشح پانکراس
۱۴۹	ترشحات صفرا
۱۵۲	نقش فیزیولوژیک صفرا
۱۵۳	تنظیم ترشح و تخلیه کیسه صفرا
۱۵۵	گردش روده‌ای - کبدی صفرا
۱۵۶	اختلالات صفرا
۱۵۹	ترشحات روده باریک
۱۶۰	انواع سلول‌های روده کوچک
۱۶۵	انواع ترشحات روده کوچک
۱۶۵	تنظیم ترشحات روده کوچک
۱۶۵	ترشحات روده بزرگ

۱۶۶.....	تنظیم ترشحات روده بزرگ.....
۱۶۶.....	اختلالات ترشحات روده بزرگ.....
۱۶۷.....	فصل چهارم: هضم و جذب مواد غذایی در دستگاه گوارش.....
۱۶۹.....	اصول هضم و جذب مواد غذایی.....
۱۷۲.....	هضم و جذب کربوهیدرات‌ها.....
۱۷۳.....	هضم و جذب کربوهیدرات‌ها در دهان و معده.....
۱۷۳.....	هضم و جذب کربوهیدرات‌ها در روده باریک.....
۱۷۶.....	هضم و جذب پروتئین‌ها.....
۱۷۶.....	هضم و جذب پروتئین‌ها در دهان.....
۱۷۶.....	هضم و جذب پروتئین‌ها در معده.....
۱۷۷.....	هضم و جذب پروتئین‌ها در روده باریک.....
۱۸۱.....	هضم و جذب چربی‌ها.....
۱۸۲.....	هضم و جذب چربی‌ها در دهان و معده.....
۱۸۲.....	هضم و جذب چربی‌ها در روده باریک.....
۱۸۶.....	هضم و جذب اسیدهای نوکلئیک.....
۱۸۸.....	اختلالات هضم و جذب در روده باریک.....
۱۹۲.....	جذب سایر مواد از روده باریک و بزرگ.....
۱۹۲.....	جذب آب از روده‌ها.....
۱۹۳.....	جذب ویتامین‌ها در روده‌ها.....
۱۹۶.....	جذب مواد معدنی در روده‌ها.....
۲۰۷.....	هضم و جذب در روده بزرگ.....
۲۰۹.....	تشکیل مدفوع.....
۲۱۲.....	تشکیل گازهای لوله گوارش.....
۲۱۵.....	فصل پنجم: عملکرد کبد در دستگاه گوارش.....
۲۱۷.....	کلیات کبد.....
۲۱۸.....	تشریح فیزیولوژیک کبد.....
۲۲۱.....	سیستم عروقی کبدی.....
۲۲۳.....	تقسیم‌بندی لوپول کبدی.....

۲۲۴.....	مجارى صفاوى.....
۲۲۵.....	ترميم و بازسازى كبدى.....
۲۲۶.....	اعمال متابولىك كبد.....
۲۲۶.....	متابولىسم كربوهيدرات ها.....
۲۲۷.....	متابولىسم جربى ها.....
۲۲۸.....	متابولىسم پروتئين ها.....
۲۳۰.....	اعمال فزيولوژيك كبد.....
۲۳۴.....	اختلالات كبدى.....
۲۴۱.....	فصل ششم: تنظيم فزيولوژيك تغذيه.....
۲۴۳.....	اشتها، گرسنگى و سبرى.....
۲۴۳.....	عوامل تنظيم كننده تغذيه.....
۲۵۴.....	كنترول فزيولوژيك تغذيه.....
۲۵۵.....	تنظيم کوتاه مدت تغذيه.....
۲۵۶.....	تنظيم میان مدت تغذيه.....
۲۵۷.....	تنظيم طولانى مدت تغذيه.....
۲۶۰.....	تشكيل حافظه غذايى.....
۲۶۱.....	تنظيم ميزان ورود غذا و انبار كردن انرژى.....
۲۶۱.....	عوامل بيمارى زا و تنظيم تغذيه.....
۲۶۲.....	اختلالات تغذيه اى.....
۲۷۰.....	منابع.....